Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
2024-2029

Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης

2026/2027(INI)

23.6.2026

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΘΕΣΗΣ

«Πολιτική συνοχής — η κινητήρια δύναμη για την εφαρμογή του θεματολογίου της ΕΕ για τις πόλεις»
(2026/2027(INI))

Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης

Εισηγητής: Denis Nesci

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....3

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ.....9

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

«Πολιτική συνοχής — η κινητήρια δύναμη για την εφαρμογή του θεματολογίου της ΕΕ για τις πόλεις»
(2026/2027(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

– έχοντας υπόψη τα άρθρα 14, 174, 175, 177 και 349 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας,

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (κανονισμός περί κοινών διατάξεων),

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1058 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής,

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1059 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τις ειδικές διατάξεις που διέπουν τον στόχο «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία» (Interreg) ο οποίος υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και τους μηχανισμούς εξωτερικής χρηματοδότησης,

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1056 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης,

– έχοντας υπόψη το πρόγραμμα URBACT για τη βιώσιμη αστική συνεργασία, που θεσπίστηκε το 2002,

– έχοντας υπόψη τον νέο Χάρτη της Λειψίας — Η μετασχηματιστική ισχύς των πόλεων για το κοινό καλό, που εγκρίθηκε κατά την άτυπη υπουργική σύνοδο για αστικά θέματα στις 30 Νοεμβρίου 2020,

– έχοντας υπόψη την Εδαφική Ατζέντα 2030 — Ένα μέλλον για όλες τις περιοχές, η οποία εγκρίθηκε κατά την άτυπη σύνοδο των υπουργών που είναι αρμόδιοι για τον χωροταξικό σχεδιασμό, την εδαφική ανάπτυξη και/ή την εδαφική συνοχή την 1η Δεκεμβρίου 2020,

– έχοντας υπόψη τη συμφωνία της Λιουμπλιάνας, της 26ης Νοεμβρίου 2021, η οποία ενισχύει το αστικό θεματολόγιο της ΕΕ που θεσπίστηκε στο Άμστερνταμ στις 30 Μαΐου 2016,

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 15ης Σεπτεμβρίου 2021, με τίτλο «Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους – Αισθητική, βιωσιμότητα, συμπεριληπτικότητα» (COM(2021)0573),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 3ης Δεκεμβρίου 2026, με τίτλο «Θεματολόγιο της ΕΕ για τις πόλεις: Προώθηση της ανάπτυξης και της ευημερίας» (COM (2025)739),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 2026, με τίτλο «Το ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικά προσιτής στέγασης» (COM(2025)1025),

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 9ης Σεπτεμβρίου 2015 σχετικά με την αστική διάσταση των πολιτικών της ΕΕ (2014/2213(INI))[1],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 3ης Ιουλίου 2018 σχετικά με τον ρόλο των πόλεων στο θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης (2017/2037(INI)),

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 20ής Μαΐου 2021 σχετικά με την ανατροπή των δημογραφικών εξελίξεων στις περιφέρειες της ΕΕ με τη χρήση μέσων της πολιτικής για τη συνοχή (2020/2039(INI)),

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 15ης Φεβρουαρίου 2022 σχετικά με τις προκλήσεις για τις αστικές περιοχές στη μετά την COVID-19 εποχή (2021/2075(INI)),

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του, της 14ης Σεπτεμβρίου 2022, σχετικά με το νέο ευρωπαϊκό Bauhaus (2021/2255(INI)),

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 9ης Μαΐου 2023 σχετικά με το νέο πλαίσιο αστικής κινητικότητας της ΕΕ (2022/2023(INI)),

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 8ης Μαΐου 2025 σχετικά με την 9η έκθεση για την οικονομική και κοινωνική συνοχή (2024/2107(INI)),

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 10ης Σεπτεμβρίου 2025 σχετικά με τον ρόλο των επενδύσεων της πολιτικής συνοχής στην επίλυση της τρέχουσας στεγαστικής κρίσης (2024/2120(INI)),

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 10ης Μαρτίου 2026 σχετικά με τη στεγαστική κρίση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με στόχο την πρόταση λύσεων για αξιοπρεπή, βιώσιμη και οικονομικά προσιτή στέγαση (2025/2070(INI)),

– έχοντας υπόψη την πρόταση της Επιτροπής, της 16ης Ιουλίου 2025, για κανονισμό του Συμβουλίου για τον καθορισμό του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για τα έτη

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015IP0307.

2028 έως 2034 (COM(2025)0571),

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 28ης Απριλίου 2026 σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τον καθορισμό του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για τα έτη 2028 έως 2034 (COM(2025)0571 – C10-0000/2025 – 2025/0571R(APP)),

– έχοντας υπόψη την ετήσια έκθεση της Επιτροπής των Περιφερειών για την κατάσταση των δήμων και των περιφερειών για το 2025,

– έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών, της ... 2026,

– έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, της ... 2026,

– έχοντας υπόψη το άρθρο 55 του Κανονισμού του,

– έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης (A10-0000/2026),

Α. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι κάτοικοι των πόλεων και άλλων αστικών περιοχών αντιπροσωπεύουν περίπου τα τρία τέταρτα του πληθυσμού της ΕΕ·

Β. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι πόλεις διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην οικονομική και κοινωνική ζωτικότητα της Ευρώπης και ότι η βιώσιμη ανάπτυξή τους καθοδηγείται από βασικά μέσα της ΕΕ, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το αστικό θεματολόγιο της ΕΕ·

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι αστικές περιοχές επιβαρύνονται από νέες προκλήσεις, που δημιουργούνται, μεταξύ άλλων, από την εισροή πληθυσμού στις πόλεις και την αύξηση των τιμών των κατοικιών·

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η πολιτική συνοχής της ΕΕ θα πρέπει να συμβάλει σε μια προσβάσιμη και οικονομικά προσιτή στεγαστική αγορά για όλους στην ΕΕ, ιδίως για τις οικογένειες και τους νέους·

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι το θεματολόγιο της ΕΕ για τις πόλεις περιγράφει το όραμα, τις πολιτικές και μια σειρά δράσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που μπορούν να υλοποιηθούν σε πόλεις όλων των μεγεθών·

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ευρωπαϊκή Αστική Πρωτοβουλία διαδραματίζει καίριο ρόλο στην ενδυνάμωση των πόλεων, παρέχοντας χρηματοδοτική στήριξη, προωθώντας την καινοτομία και ενισχύοντας την ικανότητα υλοποίησης της αστικής ανάπτυξης σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση·

Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η επιτυχία του θεματολογίου εξαρτάται από την ουσιαστική συμμετοχή των πόλεων στη διαδικασία χάραξης πολιτικής, μέσω μιας τοποκεντρικής προσέγγισης και μιας αποτελεσματικής πολυεπίπεδης διακυβέρνησης σύμφωνα με την αρχή της εταιρικής σχέσης·

Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας απαιτούνται απλουστευμένες διοικητικές διαδικασίες, στοχευμένη τεχνική βοήθεια και μηχανισμοί ανάπτυξης ικανοτήτων προσαρμοσμένοι στις πόλεις ανεξαρτήτως μεγέθους·

Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η πρόταση για τα σχέδια εθνικής και περιφερειακής εταιρικής σχέσης (ΕΠΕΣ) δεν αναγνωρίζει επαρκώς τον στρατηγικό ρόλο των πόλεων·

Οι πόλεις ως νευραλγικοί παράγοντες της Ένωσης και πυλώνας της πολιτικής συνοχής

1. εκφράζει την ικανοποίησή του για την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Θεματολόγιο της ΕΕ για τις πόλεις: Προώθηση της ανάπτυξης και της ευημερίας», η οποία ορίζει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την αστική ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση·

2. υπενθυμίζει τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν με την πάροδο του χρόνου, από το Σύμφωνο του Άμστερνταμ έως την Εδαφική Ατζέντα 2030·

3. τονίζει ότι οι πόλεις βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της αντιμετώπισης σημαντικών ευρωπαϊκών προκλήσεων και, ως εκ τούτου, δεν πρέπει να είναι απλώς φορείς υλοποίησης, αλλά και παράγοντες που συμμετέχουν ενεργά στη χάραξη των ευρωπαϊκών πολιτικών·

4. εκφράζει την ικανοποίησή του για την ενδιάμεση επανεξέταση της πολιτικής συνοχής, η οποία κατέστησε δυνατή την αποτελεσματική ανακατανομή των πόρων σε αναδυόμενες προτεραιότητες· επικροτεί επίσης τις πρωτοβουλίες που σχετίζονται με την αρχή του δικαιώματος παραμονής, τα νησιά, τις παράκτιες περιοχές και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές·

5. αναγνωρίζει τον ρόλο των πόλεων ως κινητήριων δυνάμεων της οικονομικής ανάπτυξης, της καινοτομίας, του πολιτισμού, της εκπαίδευσης και της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, καθώς και ως πόλων έλξης ταλέντων, επενδύσεων και οικονομικών δραστηριοτήτων·

6. τονίζει ότι η κοινωνική και εδαφική συνοχή αποτελεί απαραίτητη συνιστώσα της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης·

7. επισημαίνει τον ρόλο των πόλεων στην ενίσχυση της ασφάλειας·

8. αναγνωρίζει ότι η στεγαστική κρίση αποτελεί μία από τις κύριες πολιτικές προτεραιότητες· υπογραμμίζει τον κεντρικό ρόλο των τοπικών αρχών στη διαμόρφωση αποτελεσματικών στρατηγικών στέγασης και επικροτεί το επικείμενο ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικά προσιτής στέγασης·

9. τονίζει τη σημασία της αρχής του δικαιώματος παραμονής, το οποίο γίνεται αντιληπτό ως το δικαίωμα των ανθρώπων να μπορούν να επιλέγουν αν θα ζήσουν, θα εργαστούν και θα οικοδομήσουν το μέλλον τους στο έδαφος που αποκαλούν πατρίδα τους·

10. επισημαίνει τον ρόλο των πόλεων στην παροχή ποιοτικών βασικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών που σχετίζονται με την απασχόληση· ζητεί την προώθηση

επενδύσεων στη βιώσιμη κινητικότητα, στα συστήματα δημόσιων μεταφορών και στην ασφάλεια των δημόσιων χώρων, με ιδιαίτερη έμφαση στις γυναίκες και τις ευάλωτες ομάδες·

11. αναγνωρίζει τον ρόλο του αθλητισμού ως εργαλείου για την προώθηση της υγείας, της ευεξίας και της κοινωνικής ένταξης·

12. επισημαίνει τις δυνατότητες της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης και της τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ) για τη βελτίωση του πολεοδομικού σχεδιασμού, της ενεργειακής απόδοσης, της ποιότητας του αέρα, της κινητικότητας, των δημόσιων υπηρεσιών, καθώς και των υπηρεσιών υγείας·

13. υπενθυμίζει την ανάγκη στήριξης της έρευνας και της ανάπτυξης καινοτόμων λύσεων για την πρόληψη και τη διαχείριση φυσικών καταστροφών·

Μελλοντικές προκλήσεις: ένα θεματολόγιο της ΕΕ που ανταποκρίνεται στις ανάγκες των πόλεων

14. σημειώνει ότι η επιτυχία του θεματολογίου της ΕΕ για τις πόλεις εξαρτάται από τον ρόλο των πόλεων σε όλα τα στάδια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων· καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να ενισχύσουν την αρχή της εταιρικής σχέσης και την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, εξασφαλίζοντας για τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές έναν διαρθρωμένο ρόλο στη χάραξη, τον προγραμματισμό και την εφαρμογή των ευρωπαϊκών πολιτικών·

15. τονίζει την ανάγκη να ενισχυθεί η διοικητική ικανότητα των πόλεων και να απλουστευθεί η πρόσβαση στην ευρωπαϊκή χρηματοδότηση·

16. καλεί την Επιτροπή να αναπτύξει τη μελλοντική πλατφόρμα για τις πόλεις ως μια πραγματική ενιαία ευρωπαϊκή πύλη που θα συγκεντρώνει πληροφορίες σχετικά με τη διαθέσιμη χρηματοδότηση, την τεχνική βοήθεια, την υποστήριξη σχεδιασμού και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών, προκειμένου να μετατραπούν οι ιδέες έργων σε συγκεκριμένες επενδύσεις·

17. υπογραμμίζει ότι το μελλοντικό πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) πρέπει να εξασφαλίζει επαρκείς πόρους για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη· καλεί τα κράτη μέλη να επιδείξουν μεγαλύτερη φιλοδοξία όσον αφορά την κατανομή των πόρων που προορίζονται για τις πόλεις στο πλαίσιο των μελλοντικών σχεδίων εθνικής και περιφερειακής εταιρικής σχέσης και του μηχανισμού της ΕΕ, υπενθυμίζοντας ότι κατά την περίοδο 2021-2027 έχει οριστεί ελάχιστο όριο 8 % των πόρων του ΕΤΠΑ που πρέπει να διατεθούν για τον σκοπό αυτόν·

18. επισημαίνει τον καίριο ρόλο της Ευρωπαϊκής Αστικής Πρωτοβουλίας και του προγράμματος URBACT στη στήριξη της καινοτομίας, του πειραματισμού, της ανάπτυξης διοικητικών ικανοτήτων και της ανταλλαγής ορθών πρακτικών μεταξύ των πόλεων·

19. τονίζει ότι η στήριξη των πόλεων πρέπει να διασφαλίζεται όχι μόνο μέσω της πολιτικής συνοχής, αλλά και με άλλα μέσα της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανταγωνιστικότητας, του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», του

προγράμματος Erasmus+ και του προγράμματος AgoraEU· ενθαρρύνει, επιπλέον, τη χρήση συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την κινητοποίηση πρόσθετων επενδύσεων·

20. υπογραμμίζει την αξία των ολοκληρωμένων εδαφικών επενδύσεων·

21. ζητεί να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις πόλεις μικρού και μεσαίου μεγέθους, στις νησιωτικές και παράκτιες πόλεις και στις περιοχές της ενδοχώρας, και παράλληλα να αναγνωριστούν οι ιδιαίτερες δημογραφικές, οικονομικές και εδαφικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν και να διασφαλιστεί ότι έχουν επαρκή πρόσβαση σε ευρωπαϊκή χρηματοδότηση και σε ευκαιρίες ανάπτυξης·

22. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Η παρούσα έκθεση είναι αποτέλεσμα της συνειδητοποίησης ότι οι πόλεις και οι αστικές περιοχές αποτελούν σήμερα τον οικονομικό, κοινωνικό και παραγωγικό πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Περίπου τα τρία τέταρτα των Ευρωπαίων πολιτών ζουν σε αστικές περιοχές, ενώ οι κύριες προκλήσεις με τις οποίες έρχεται αντιμέτωπη η Ευρώπη συγκεντρώνονται στις πόλεις: πρόσβαση στη στέγαση, οικονομική ανταγωνιστικότητα, ενεργειακή πίεση, κοινωνική ένταξη, ασφάλεια, κινητικότητα, ανθεκτικότητα και ψηφιακή μετάβαση. Ταυτόχρονα, οι πόλεις είναι επίσης οι τόποι όπου οι περισσότερες ευρωπαϊκές πολιτικές εφαρμόζονται στην πράξη και όπου μπορούν να αναδυθούν καινοτόμες λύσεις ικανές να αναπαραχθούν σε ολόκληρη την Ένωση.

Η έκθεση ανταποκρίνεται θετικά στο νέο θεματολόγιο της ΕΕ για τις πόλεις που παρουσίασε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αναγνωρίζοντας την αξία ενός στρατηγικού πλαισίου που έχει ως στόχο την ενίσχυση της αστικής διάστασης των ευρωπαϊκών πολιτικών. Ειδικότερα, αναγνωρίζει τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζουν η πολιτική συνοχής και τα ευρωπαϊκά μέσα που προορίζονται για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, τα οποία έχουν συμβάλει τα τελευταία χρόνια στη στήριξη των επενδύσεων, της καινοτομίας και της ανθεκτικότητας στις αστικές περιοχές.

Η έκθεση επισημαίνει επίσης τα σημαντικά αποτελέσματα που έχουν ήδη επιτευχθεί στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης της πολιτικής συνοχής που πρότεινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία έδωσε στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να προσαρμοστούν με ταχείς ρυθμούς στις προτεραιότητες που έχουν προκύψει τα τελευταία χρόνια. Ειδικότερα, η ανακατανομή πόρων σε στρατηγικούς τομείς, όπως η οικονομικά προσιτή στέγαση, η ενεργειακή μετάβαση, οι υποδομές, η διαχείριση των υδάτων, η ανταγωνιστικότητα και η ανθεκτικότητα, έχει καταστήσει δυνατή την ενίσχυση της στήριξης των ευρωπαϊκών πόλεων και πολιτών σε ένα πλαίσιο αλλεπάλληλων κρίσεων και νέων οικονομικών και κοινωνικών πιέσεων.

Μολονότι αντιμετωπίζει θετικά την προσέγγιση της Επιτροπής, η έκθεση τονίζει την ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης του ρόλου των πόλεων στην ευρωπαϊκή διακυβέρνηση. Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές δεν μπορούν να γίνονται αντιληπτές ως απλοί φορείς υλοποίησης των ευρωπαϊκών πολιτικών, αλλά πρέπει να αναγνωρίζονται και ως πραγματικοί και ενεργοί παράγοντες της χάραξης πολιτικής. Οι πόλεις είναι το επίπεδο διακυβέρνησης που βρίσκεται πλησιέστερα στους πολίτες και ο τόπος όπου υλοποιείται στην πράξη σημαντικό μέρος των ευρωπαϊκών επενδύσεων.

Για τον λόγο αυτόν, η αρχή της εταιρικής σχέσης και η πολυεπίπεδη διακυβέρνηση πρέπει να εφαρμοστούν με πιο συγκεκριμένο και αποτελεσματικό τρόπο, διασφαλίζοντας τη διαρθρωμένη και μόνιμη συμμετοχή των πόλεων στις ευρωπαϊκές διαδικασίες λήψης αποφάσεων, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των μελλοντικών σχεδίων εθνικής και περιφερειακής εταιρικής σχέσης.

Στην έκθεση εκφράζεται επίσης ανησυχία για το γεγονός ότι η τρέχουσα πρόταση για τα σχέδια εθνικής και περιφερειακής εταιρικής σχέσης δεν αναγνωρίζει επαρκώς την αστική διάσταση και δεν προβλέπει επαρκείς διασφαλίσεις για τη συμμετοχή των πόλεων στον

προγραμματισμό και την υλοποίηση των επενδύσεων. Αντιθέτως, είναι θεμελιώδες τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν την αποτελεσματική συμμετοχή των αστικών αρχών, ώστε οι ευρωπαϊκές προτεραιότητες να μπορέσουν να προσαρμοστούν στις συγκεκριμένες ανάγκες των περιοχών μέσω μιας πραγματικά τοποκεντρικής προσέγγισης.

Ένα από τα κεντρικά θέματα που εξετάζονται στην έκθεση είναι η στεγαστική κρίση, η οποία αποτελεί σήμερα ένα από τα πιο επείγοντα κοινωνικά και οικονομικά ζητήματα στις ευρωπαϊκές πόλεις. Η αυξανόμενη δυσκολία πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή στέγη επιδεινώνει τις κοινωνικές και εδαφικές ανισότητες, επηρεάζοντας αρνητικά την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού, την οικονομική ανταγωνιστικότητα και την κοινωνική συνοχή. Για τον σκοπό αυτόν, στην έκθεση εκφράζεται ικανοποίηση για το ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικά προσιτής στέγασης που ανακοίνωσε η Επιτροπή και υποστηρίζεται η ανάγκη κινητοποίησης τόσο δημόσιων επενδύσεων όσο και ιδιωτικών κεφαλαίων, μεταξύ άλλων μέσω συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και μέσων της πολιτικής συνοχής.

Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται η σημασία της αρχής του δικαιώματος παραμονής —που αναγνωρίστηκε πρόσφατα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή—, το οποίο είναι αντιληπτό ως το δικαίωμα των πολιτών να μπορούν να συνεχίσουν να ζουν, να εργάζονται και να οικοδομούν το μέλλον τους στο έδαφος που αποκαλούν πατρίδα τους.
Το ζήτημα της στέγασης αφορά, πράγματι, μια ευρύτερη διάσταση, η οποία περιλαμβάνει την πρόσβαση σε υπηρεσίες, την ποιότητα των κοινωνικών σχέσεων και τη δυνατότητα των ανθρώπων να συμμετέχουν πλήρως στη ζωή της κοινότητας.
Η διασφάλιση προσιτής στέγασης, ποιοτικών υπηρεσιών, οικονομικών ευκαιριών και αποτελεσματικών υποδομών είναι απαραίτητη όχι μόνο για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, αλλά και για την καταπολέμηση φαινομένων εδαφικού αποκλεισμού, κοινωνικής απόσυρσης των νέων και πληθυσμιακής συρρίκνωσης.
Οι συνθήκες αυτές αποτελούν θεμελιώδη προϋπόθεση για την αντιμετώπιση της δημογραφικής πρόκλησης με την οποία βρίσκονται αντιμέτωπες πολλές ευρωπαϊκές πόλεις, στηρίζοντας τη δημιουργία νέων οικογενειών, βοηθώντας τους νέους να παραμείνουν στον τόπο τους και συμβάλλοντας στη δημιουργία ευνοϊκότερου περιβάλλοντος για τη γεννητικότητα και την ανανέωση των γενεών.
Ως εκ τούτου, η συνοχή των σχέσεων και η κοινωνική ευημερία σε επίπεδο τοπικής κοινότητας πρέπει να ενσωματωθούν στις αστικές στρατηγικές, ενώ ο σχεδιασμός και η διατήρηση των υποδομών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας πρέπει να προβλεφθούν ως δομική συνιστώσα και όχι ως δευτερεύον στοιχείο. Πρέπει να διασφαλίζονται οι κατάλληλες συνθήκες ώστε οι πόλεις να είναι σε θέση να προσφέρουν βιώσιμες και προσβάσιμες συνθήκες διαβίωσης, ιδίως για τους νέους, τις οικογένειες και τις ευάλωτες ομάδες.

Η έκθεση επισημαίνει επίσης ότι το στεγαστικό ζήτημα πρέπει να αντιμετωπιστεί μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, η οποία θα περιλαμβάνει όχι μόνο την κατασκευή νέων κατοικιών, αλλά και την αναβάθμιση του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος, με σεβασμό στις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής και στις αρχές του Νέου Ευρωπαϊκού Μπάουχαους. Οι πόλεις, λόγω της εγγύτητάς τους με τις συγκεκριμένες ανάγκες των πολιτών, πρέπει να διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στη χάραξη και την εφαρμογή αυτών των στρατηγικών. Παράλληλα, η έκθεση τονίζει τη σημασία της διασφάλισης ποιοτικών βασικών αστικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της απασχόλησης και των ασφαλών δημόσιων χώρων. Οι πόλεις αποτελούν βασικούς κόμβους για την κινητικότητα, την οικονομική παραγωγικότητα και την πρόσβαση

σε ευκαιρίες, αλλά καλούνται να αντιμετωπίσουν προβλήματα αυξανόμενης σοβαρότητας που σχετίζονται με την αστική συμφόρηση, την ασφάλεια και την πίεση στις δημόσιες υποδομές. Για τον λόγο αυτόν, η έκθεση στηρίζει στοχευμένες επενδύσεις στη βιώσιμη κινητικότητα, στους πολυτροπικούς κόμβους και στα αποδοτικά και προσβάσιμα συστήματα δημόσιων μεταφορών.

Η αστική ασφάλεια, τόσο η αντικειμενική όσο και η υποκειμενική, αποτελεί ένα ακόμη κεντρικό στοιχείο. Η ποιότητα του αστικού σχεδιασμού και των δημόσιων υποδομών μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ενίσχυση της ασφάλειας των πολιτών και της βιωσιμότητας των πόλεων, μεταξύ άλλων μέσω προσβάσιμων δημόσιων χώρων, επαρκούς φωτισμού και ασφαλών μεταφορών, ιδίως για τα ευάλωτα άτομα και τις γυναίκες, που πέφτουν συχνά θύματα επίθεσης. Μια ασφαλής πόλη προάγει την κοινωνική συνοχή, τη δημοκρατική συμμετοχή και την ποιότητα ζωής.

Η έκθεση αναγνωρίζει τον ρόλο του αθλητισμού ως μέσου για την προαγωγή της υγείας, της κοινωνικής ένταξης και της συμμετοχή των νέων, και τονίζει τη σημασία της διασφάλισης προσβάσιμων και ποιοτικών αθλητικών υποδομών στις πόλεις ανεξαρτήτως μεγέθους.

Επίσης, επισημαίνει τον ρόλο της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης και των νέων τεχνολογιών στο μέλλον των ευρωπαϊκών πόλεων. Η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και προηγμένων ψηφιακών εργαλείων μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση του πολεοδομικού σχεδιασμού, της ενεργειακής απόδοσης, της παροχής υγειονομικής περίθαλψης, της παρακολούθησης και της διαχείρισης της κυκλοφορίας, της ποιότητας του αέρα, καθώς και της διαχείρισης των δημόσιων υπηρεσιών, καθιστώντας τις πόλεις πιο έξυπνες, πιο βιώσιμες και πιο ανθεκτικές. Ταυτόχρονα, είναι ζωτικής σημασίας η ανάπτυξη και η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης να διατηρούν μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση, θέτοντας τον άνθρωπο, τα δικαιώματα των πολιτών και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στο επίκεντρο της τεχνολογικής καινοτομίας.

Εξίσου σημαντικό είναι να υποστηριχθεί η έρευνα και η ανάπτυξη προηγμένων λύσεων για την πρόληψη και τη διαχείριση φυσικών καταστροφών και ακραίων κλιματικών φαινομένων, τα οποία επηρεάζουν ολοένα συχνότερα τα ευρωπαϊκά εδάφη. Η επένδυση στην αστική ανθεκτικότητα και την προσαρμοστική ικανότητα των πόλεων αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα για την ασφάλεια των πολιτών και τη βιωσιμότητα της εδαφικής ανάπτυξης.

Μια άλλη θεμελιώδης πτυχή αφορά την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των πόλεων, ιδίως των πόλεων μικρού και μεσαίου μεγέθους, οι οποίες συχνά αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβαση σε ευρωπαϊκή χρηματοδότηση και τον σχεδιασμό παρεμβάσεων. Ως εκ τούτου, η έκθεση τονίζει την ανάγκη να μειωθεί η γραφειοκρατία, να απλουστευθούν οι διαδικασίες και να βελτιωθεί ο συντονισμός μεταξύ των ευρωπαϊκών μέσων και προγραμμάτων, και παράλληλα να αποφευχθούν ο κατακερματισμός και οι αλληλεπικαλύψεις. Στο πλαίσιο αυτό, είναι ευπρόσδεκτη η ιδέα μιας ευρωπαϊκής πλατφόρμας αφιερωμένης στις πόλεις. Το μέσο αυτό θα πρέπει να εξελιχθεί σε μια πραγματική ενιαία ευρωπαϊκή πύλη για τις αστικές αρχές, η οποία θα μπορεί να συγκεντρώνει σε ένα ενιαίο σημείο πρόσβασης όλες τις διαθέσιμες ευκαιρίες χρηματοδότησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τις υπηρεσίες τεχνικής βοήθειας, τις δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων και τα εργαλεία για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών. Ο στόχος θα πρέπει να είναι η πλαισίωση των τοπικών διοικήσεων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής των έργων, ώστε να διευκολύνεται η μετατροπή των ιδεών σε συγκεκριμένες δράσεις προς όφελος των πολιτών. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στις πόλεις μικρού και μεσαίου

μεγέθους, στις νησιωτικές πόλεις και στις αγροτικές περιοχές, οι οποίες αντιμετωπίζουν πρόσθετες προκλήσεις και συχνά η διοικητική ικανότητά τους είναι περιορισμένη, ενώ συναντούν μεγαλύτερες δυσκολίες στην πρόσβαση στα ευρωπαϊκά κονδύλια.

Η έκθεση υποστηρίζει επίσης την ενίσχυση των ευρωπαϊκών μέσων που προορίζονται για την αστική ανάπτυξη, όπως η Ευρωπαϊκή Αστική Πρωτοβουλία και το πρόγραμμα δικτύου για την αστική ανάπτυξη (URBACT), αναγνωρίζοντας την αξία τους για τη στήριξη της καινοτομίας, της ανάπτυξης ικανοτήτων, της ανταλλαγής ορθών πρακτικών και της συνεργασίας μεταξύ των ευρωπαϊκών πόλεων. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στις πόλεις μικρού και μεσαίου μεγέθους, οι οποίες αποτελούν βασικό συστατικό στοιχείο του ευρωπαϊκού εδαφικού ιστού, αλλά συχνά έχουν λιγότερες διοικητικές και οικονομικές ικανότητες. Στο πλαίσιο αυτό, η προώθηση δικτύων πόλεων και κοινών έργων μπορεί να διευκολύνει την πρόσβαση σε ευρωπαϊκά κονδύλια και να ενισχύσει την εδαφική συνεργασία.

Τέλος, η έκθεση επιβεβαιώνει ότι η μελλοντική πολιτική συνοχής και το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2028-2034 θα πρέπει να εξασφαλίσουν επαρκείς πόρους για την αστική διάσταση. Η πολιτική συνοχής εξακολουθεί, πράγματι, να αποτελεί το κύριο ευρωπαϊκό επενδυτικό εργαλείο για τη στήριξη των πόλεων και πρέπει να διατηρεί ισχυρή εδαφική διάσταση, ικανή να ανταποκρίνεται στις ιδιαιτερότητες και στις ανάγκες των περιφερειών.

Στο πλαίσιο αυτό, η πρόταση της Επιτροπής αποτελεί σημαντικό σημείο εκκίνησης, αλλά θα είναι αναγκαία η περαιτέρω ενίσχυση της αστικής διάστασης στο πλαίσιο των μελλοντικών ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών μέσων. Ειδικότερα, τονίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί επαρκές επίπεδο δέσμευσης πόρων για τις πόλεις, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των μελλοντικών σχεδίων εθνικής και περιφερειακής εταιρικής σχέσης και του μηχανισμού της ΕΕ, και να αποφευχθεί το ενδεχόμενο η ευελιξία που παρέχει η νέα χρηματοοικονομική αρχιτεκτονική να οδηγήσει σε μείωση των επενδύσεων που προορίζονται για την αστική ανάπτυξη.

Ως εκ τούτου, η έκθεση καλεί τα κράτη μέλη να επιδείξουν μεγαλύτερη φιλοδοξία όσον αφορά την κατανομή των πόρων που προορίζονται για τις αστικές πολιτικές, αναγνωρίζοντας τον στρατηγικό ρόλο των πόλεων για την κοινωνική συνοχή, την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία.

Τέλος, είναι ζωτικής σημασίας να απλουστευθεί η πρόσβαση στα ευρωπαϊκά κονδύλια, με τη μείωση του κατακερματισμού και των αλληλεπικαλύψεων μεταξύ των χρηματοδοτικών μέσων, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στις τοπικές αρχές, ιδίως στις πόλεις μικρού και μεσαίου μεγέθους, να αξιοποιήσουν αποτελεσματικότερα τις διαθέσιμες ευκαιρίες.